

# UNIVERSUL LITERAR

PREȚUL ABONAMENTULUI în țară: pe un an 150 lei în străinătate pe un an 300 lei

## Mănăstirile din peșterile de pe malul Nistrului



*Mănăstirea Ladova (Basarabia).* — (Vezi explicația în pag. 4).



# „O, vorbiți, scriți românește!”

de LEONTIN ILIESCU

E îndemnul unui poet cu drag de țara lui... Pe semne, era necăjit sufletește că protipendada vremii sale vorbea, ca și cea de azi, mai bucuroasă o limbă străină decât graiul pământului pe care s'a născut.

Poetul Gheorghe Sion a avut dreptate, dar strigătul său desnădăjduit n'a fost înțeles, nici auzit, după cum se întâmplă și azi.

Foarte multă lume se crede obligată să vorbească „negreșit” franțuzește, sau englezește, considerând și azi că graiul și scrisul românesc nu poate încânta simțul estetic și literar și estetic.

Din saloane curentul a pornit la vale, ajungând până în inima satelor, unde domnișori și domnișoare, fii și fiice lămurit țărănești, privesc de sus hora din fața crășmei și o comentază într-o franțuzească să te strici de răs.

Spre norocul țării... sunt români și românce — numărul nu li-e prea mare însă — cari înțeleg să lupte pentru înlăturarea obiceiului de a nu se vorbi românește între români.

Se știe exclusivismul francezilor și englezilor în această privință. Dealtfel, în nici o altă țară, societatea „bună” — în care nu înțeleg să cuprind și pe acei români sau românce, cari luptă pentru înlăturarea răului stăruiitor — nu are un dispreț, suveran pentru graiul ei național, — ci, dimpotrivă face apostolat ca spiritul și geniul său național să fie cunoscut și admirat pretutindeni, cum e cazul doamnei Maria Ionescu, care, în America, face o propagandă admirabilă în folosul patriei sale.

Boerimea noastră, de obârșie levantină, urmă de înrăurire străină la noi, cu nimic legată de sufletul acestei țări, afară doar de interesul de a-și storce bogățiile, nu s'a ostenit să priceapă frumusețea graiului românesc pentru că noblețea rasei de origine nu se armonizează cu aceea a țării ce nu o chemase.

Din periferia țării, ridicată cu vrednicie din întunericul satelor la lumina culturii, se întocmesc însă o suprafață orășenească de neo-boeri, cărturari, cari și-au oțelit mintea cu învățături grele, dobândite cu mijloace materiale sărace și deci cu jertfe nemăsurate, clasă de oameni masivi, dintre cari unii nu-și uită obârșia neaoș românească și ajunși în saloanele bogate ca între egali, luptă și luptă încă să alunge deprinderile anti-naționale ale boerilor de importanță exotice.

N'am avut astfel decât pe voveoziile noastre și pe cărturarii lor, cari ne-au

lăsat mostenire minunate tradiții, de limbă în cronici și hrisoave străvechi; n'avem astăzi decât străduința unor neo-boeri și tinerețea unor intelectuali, de curând intrați pe scena socială a vieții, cari năzuiesc eroic să infiltreze în români simțul demnității, nobleții prestigiului graiului lor.

De altfel, încă dinainte de război, tinerimea unversitară a luptat împotriva xenomaniilor de tot felul și nemorabilă a fost lupta, sprijinită pe vremuri de d. Nicolae Iorga, împotriva reprezentării în limba franceză a unor piese pe scena Teatrului Național cu artiști și amatori români.

Toate acestea ne învederează dreptatea lui Gheorghe Sion când le cântă boerașilor făcuți dar nu născuți de pe vremea lui :

„Mult e dulce și frumoasă

Limba ce-o vorbim —

Altă limb' armonioasă

Ca ea nu găsim”.

În stihuri simple dar rupte din su-

## Din spital

Pe cărăruia strimță din spital  
Te-am întâlnit tăcută, ca nicicând,  
Și dragostea de-atunci o am în gând  
Și cum un pînten se'nfirică 'n cal  
Așa mi te'nfiripi mereu în gând.

Când soarele ne-a apucat așa  
Ca doi copii ce stau numai de joc...  
Ca visători ce sper în veci noroc...  
Și n'ai voit să pleci din mintea mea  
Ce arde ca imens și roșu foc...

Și tristă pe o bancă te am găsit...  
Când sufletul se 'ntoarce spre trecut  
Simt setea veche de necunoscut  
Să fim doar noi pe lanul înverzit  
Cu dragostea ce'n suflet am avut!

Și mai târziu, prin asfințit de seară  
Am fost pierduți ca luna printre astre,  
Și-am răătăcit sub boltile albastre,  
Când visători eram în toi de vară  
Cu dragostea în sufletele noastre!...

Dar anii sunt rămași în veci departe  
Cum ar rămâne ziua cea de ieri.  
Ce-aduce 'n suflet tainice dureri...  
Când vremea trecătoare ne desparte  
Că și de-atunci trecut-au multe  
veri...

În încăperea sufletului meu  
Tu singură trăești ca într'un schit...  
Și am uitat de tot ce s'a 'mplinit,  
Și vâl întins... și vâlul ce'l mai greu  
Iubirii mele, lagăr a zidit!

Oltprian Delavrancea

șiet, el exprima un mare adevăr pentru noi. Într'adevăr, străini, cari ne cunosc graiul, îl prețuiesc mai mult decât îl prețuim unii dintre noi. Franța are, în Universitățile ei, catedre de limba și literatura română. Universitatea din Berlin avea, o catedră identică până acum câțva timp.

Celebrități științifice și literare ca Mario Roques și Emil de Martonne vorbesc admirabil graiul românesc.

Numai pe unii dintre noi, cari au probabil urechi prea fine, îi supără muzicalitatea unei limbi de care sufletul le e străin ca și de doinele ce ispitesc crângurile de privighetori, și fac să răsune văile de melancolia lor, aleanul unui neam și epopeea unui popor.

Acestia nu ne pot pricepe graiul — pentru că nu l'au supt din sânul mamei odată cu laptele prunciei lor, și pentru că n'au simțit niciodată ritmul cântărilor și dorului acestui neam.

Iată, de ce adevăr grăiesc vouă, ca strigătul meu să umple văzduhurile :

„Vorbiți, scrieți românește,

pentru Dumnezeu !”

## Răscolind amintirile

Debuturile lui Delavrancea  
(Literar — avocățesc — politic)

Dau aci câteva amintiri despre debuturile lui Delavrancea în cele trei indeletniciri ale sale de căpetenie: literatură, avocatură și politică, cu gândul că ele vor folosi poate odată conștiinței ce se va încumeta să fixeze figura acestui netăgăduit talent care și-a cucerit locul de cinste printre cei mai de seamă prozatori ai noștri, alături de C. Negruț, Odobescu și Creangă și printre cei mai înzestrați mânători ai cuvântului așa cum au fost de pildă Barbu Catargiu, Al. Lahovary, Take Ionescu sau d. Titulescu.

Copil crescut în libertate și deprins cu dragostea din preajma casei părintești, se simte strein la „școala Domnească” și mai strein pe urmă, pe la 1875, în internatul acela sărăcăcios dela Sf. Sava, cu sălile de meditație afumate de sobe sparte și lămpi stricate, cu săli de mănăre murdare, cu mese soioase, cu cafelele, cu lapte „mirosind a câine plouat” și cu vestitul colț din sala de meditație unde și avea pupitrul dinaintea cărui medita tăcut, colț cărui a multă vreme după ce a isprăvit liceul, j-a rămas poreclă de „colțul lui Barbu”.

Delavrancea — se știe — era o fire de artist cu multiple și variate in-

clinării în spre o mulțime de indeletniciri intelectuale pe cari netăgăduit le-a cinstit cu talentul lui excepțional imbelșugat.

Adora muzica și fostul lui 'cumnat, de curând dispărut și el, regretatul Ștefan Sihleanu, un pianist bine reputat pe vremuri, trebuia să se imobilizeze ceasuri întregi în fața instrumentului ca să-i poată pridiți tot repertoriul. Era un judecător de artă cum altul n'am avut și în astă privință dreptele și competențele lui „Salonane” pot sluji și azi de modele. Posezând el însuși desenul ca un adevărat profesionist, au rămas de pe urma acestei indeletniciri a lui câteva lucrări interesante, printre cari portretul în puncte al lui Anton Pan este o bucată demnă de un artist consumat. Dintre sporturi, cultiva cu decosebire scrima și natația și l'am văzut trăgând cu rapiera și înotând ca un adevărat maestru.

El nu putea să cugete fără ca creionul sau condeiul să nu joace pe hârtie desenând un subiect oare care : un cap, o unealtă, un colț de interior, o floare, un peisaj.

Într-o zi, dispus pe vorbă, percră într'un grup de prieteni printre cari și Hașdeu, toți roată împrejurul unei mese. Ca de obicei condeiul din mână alunecă pe hârtie desenând în puncte o roată de car meșteșugit redată. Când sfârșind-o, o dă la o parte și ia altă hârtie pe care începe alt motiv, Hașdeu ia hârtia pe care era reprezentată așa de natural roata de car și o bagă în buzunar. Ajungând acasă și examinând amănunțit roata lui Delavrancea, o idee prinde să se nchege și rezultatul este studiul apărut în *Revista Nouă* an I: „Bucea și Căpăfână” prin care marele cărturar dovedește că noi românii suntem înaintea ungarilor la Dunăre, combătând teza contrarie a istoricului ungar Hunfalvi. Studiul încheie cu următoarea glumă pe care o reproduc din memorie: „Și acum dacă Hunfalvi s'o supăra pe mine, leg și eu pe Delavrancea pe roata lui și-i fac vânt să se ducă de-a dura până la Budapesta, ca să spună acolo lui Hunfalvi că el e de vină care a ticluit așa de minunat roata și nu eu”.

• • •

Dar era par'că vorba de debuturile lui Delavrancea.

Incep cu cel literar.

Cea d'întâi lucrare literară a lui Delavrancea a fost un mic volum de versuri intitulat *Poiana Lungă* (după numele unei moșioare a profesorului Limburg dela Sf. Sava). Apărut în editura Haimann a cărui librărie era pe calea Victoriei, cam pe unde a fost până mai deunăzi „Arta Culinară”, volumul acesta a apărut și a dispărut în interval numai de câte-va ceasuri

## Strălucitoarea biruință...

*Strălucitoare biruință și azi, ca eri, își cere darul  
Păstrării neatinse-a brazdei ce veac de veac ați moștenit  
De la străbunii ce știură, murind, să-i apere hotarul  
De hoarde lacome și crude în lungul vremilor pândit.  
Sus fruntile ! tot mai înalte, la înălțimea biruinții  
Ce, neclintit, în voi trăște, ca strajă nobili n'nrățiri.  
În pieptul vostru de aramă, săpată-adânc sub bolta minții --  
În ochii-adânci, oglinditori înălțătoarelor simțiri.  
Priviți ! întinderea de lanuri, cu tot belsugul ei de aur,  
E — a voastră — mândră moștenire — și este sfânt s'o apărați  
Cu brațele și mîntea voastră — nepretuitul sfânt tezaur —,  
Zid viu să ridicați în jurul'i, zid viu de pieturi, frați cu frați.  
Pe munți, pe văile mănoase, pe câmpul care râde 'n soare,  
În casele unde credința în Domnul are un altar,  
Plutește suflul amintirii de glorie neperitoare,  
A vitejilor străbune prinse 'n trecutul secular.  
Și astfel, de vii dat pe umeri ca să purtați prin lumi mândria  
Acelor vremi de strălucire, zi după zi, on după an,  
Prin șapte mari, mărețe jertfe, fiți demni, simțiți-i vrednicia,  
Voi, drepti coborători din neamul nemuritor — doco-roman.*

Tudori

fără să fi avut norocul să se resfete măcar o zi în vitrine, iar cele câteva exemplare dăruite de însuși autorul lor intimilor spre seară, au fost cerute înapoi de el a doua zi dimineața și retrase definitiv.

A vent și la mine în dimineața aceea și ținând minte că-mi dase două volume, mi-a cerut să i-le înapoiez pe amândouă, iar la insistența mea de a-mi lăsa măcar unul, mi-a răspuns hotărât :

— Niçi un rând, nici o slovă ! Am vorbit și cu Haimann să le dăm foc.

Și văzându-mă nedumerit, îmi lămurii cauza :

— Citește mă *Convorbirile literare* cari au apărut ieri cu o poezie de Eminescu... Mă, după ce citești o asemenea poezie, nimeni nu mai trebuie să mai scrie versuri ! Ar fi o profanare !

Volumul a fost în întregime retras și iată, sunt 45 de ani de când nu iam mai auzit de nume, ceiace mă face să cred că nu mai există nici măcar un exemplar rătăcit sau un fragment din el.

Rețin și azi o strofă, una singură ; nu-mi permit însă s'o dau în vileag, de vreme ce dorința lui a fost ca versurile acestea să rămână necunoscute, versuri pe cari el le taxase de copilării.

Cu toate acestea, departe de a fi fost copilării, versurile din *Poiana Lungă* erau simțite, aveau imagini frumoase și formă corectă și astăzi chiar ele s'ar fi înfățișat stărnind oare-care vâlvă. (Urmează)

V. Bilciurescu



## Dragostea de artă

Pentru igroranți dragostea de artă e ceva inutil, pentru mulți este o însușire aleasă, iar pentru puțini un dar ceresc.

E o patimă nobilă și spontană această dragoste de artă, care se confundă pentru cei aleși cu viața lor. Nu e o dexteritate, o doctrină sau vre-o învățătură prin școli, ci e ceva înnăscut, puternic, de neînvinș ca și forțele naturii.

Nici mizeria nu-l sperie și nici indiferența sau înjosirea nu-l des-gustă, nici disprețul și nici declasarea nu-l descurajează pe cel care are darul să scrie, să facă muzică, să picteze, să sculpeze sau să facă artă în genere.

• • •

Multe șfortări ne cere arta și ne vrea pentru sine, încât nici un sacrificiu nu e de ajuns spre a realiza.

Prin dragostea de artă se ajungela educația gustului și a sentimentului estetic, care justifică și dorința de a face artă.

Dragostea de artă e o manifestare spirituală, entuzistă și superioară, e suflul lăuntric care sustine pe artist și-i dă puteri ca să persiste în misiunea sa.

• • •

Omul trebuie să aibă o țintă care să-l preocupe în viață. Unul e plugar care muncește cu spor, în mod rațional pământul și așteaptă roadele : păstorul are călărită să-si aducă întreaga turmă la țară și oile să aibă uzerile pline cu lapte ; muncitorul harnic se gândește la câștigul muncii sale ; tâlharul la pradă și victimă,

iar bancherul la o afacere sigură, mare și rentabilă.

Orice om are un vis, o dorință ce predomină pe celelalte și-l călăuzește în cursul existenței sale. Acest țel se manifestă în mod variat. Unul își expune averea la jocul de cărți ca și cel ce riscă la cursele de cai câștigul existenței sau economiile sale. Altul e bibliofil, amator, snob, diletant, sportmen, vânător, sau e vițios, bețiv, detractat. Fiecare din aceștia, în felul lor, are o țință sau o preocupare și-și trăiește viața cum se pricepe.

Omul superior pătruns de spiritul estetic, caută să dea vieții obișnuite și vulzare o aureolă și o podoaabă aleasă prin cultivarea pasiunii pentru frumos. Astfel se creiază scara valorilor și acea ordine, ierarhie și disciplină, fără de care o societate nu poate exista și nici nu poate progresa.

Dragostea de artă e un sentiment deosebit, e o necesitate spirituală imperioasă care înalță pe oameni, le luminează sufletul și mintea și îndulcește moravurile. Pentru unii emoțiunea estetică e o distracție rară și distinsă, pentru alții idealul artistic e o țință supremă, pe care n-o ating decât câțiva.

Oamenii de seamă simt nevoia dragostei de artă. Pein această dragoste se nobilează caracterul, se cultivă sentimentele distinse, se provoacă emulția în spirite și ea e flacăra dădătoare de viață care pune în mișcare vastul daborator al civilizației. Ea formează patrimoniul spiritual al omenirii și dacă am scoale pe marii artiști din istoria lumii, ea n'ar rămâne decât o însirare banală de fapte sângeroase și fără importanță.

Dragostea de artă, dusă la extrem, constituie patima inerentă artistului-creator. Datorită numai dragostei de artă, care-i o desinteresare și un gest de continuu sacrificiu, omenirea inventează noi descoperiri, creiază noi opere și înseamnă un pas înainte în calea ascendentă a progresului cultural universal.

G. Niculescu-Varone

## S O M N

*Nu mai sună frunză'n codru,  
Nu mai plânge apa 'n vale;  
Nu-și mai cântă 'n frunze, vântul,  
Tristul lui potop de jale.*

*În tăcere toate dorm,  
Numai luna, arde, sfeșnic.  
De-asi dormi și eu cu ele  
Liniștit, somnul cel veșnic.*

I. Ferșaru

## PE MALUL NISTRULUI

### Peșterile și mănăstirile din stâncile Nistrului

(Vezi ilustrația din pag. 1-a)

#### Mănăstirile Ladova și Jabca

Mai jos de Bacofa, pe cursul Nistrului mai este o altă mănăstire a Ladovei, după numele satului care nu e departe de mănăstire.

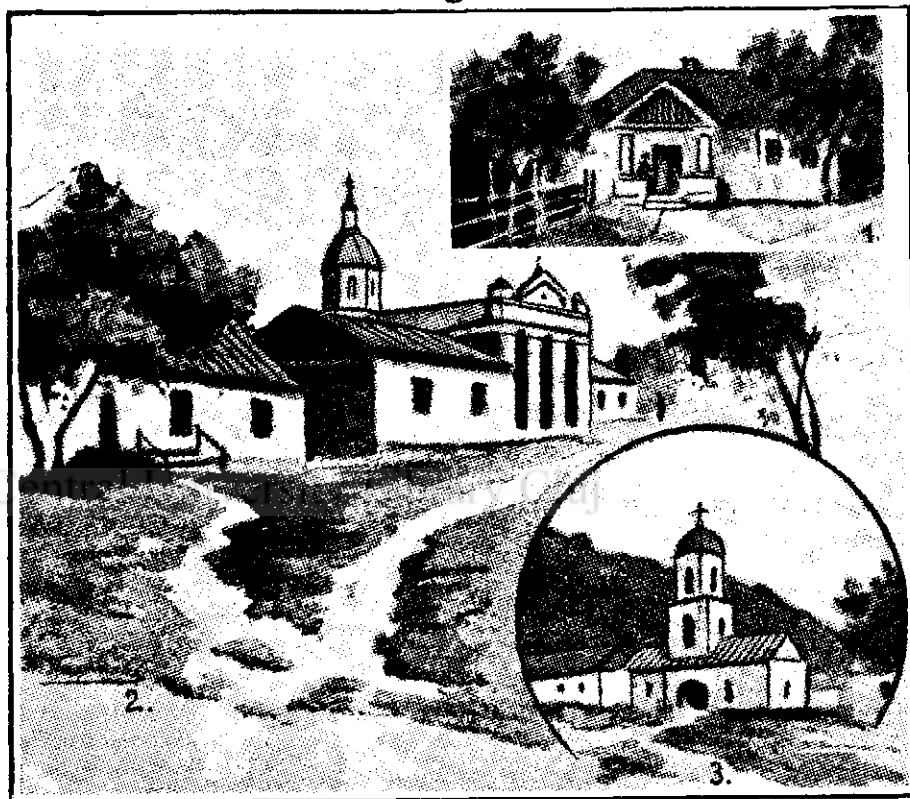
În jurul satului se văd aceleași stânci săpate în peșteri. Ca și mănăstirea Ladovei mănăstirea Bacotei se află așezată la marginea stâncii și atârnă deasupra Nistrului

mâne neuitată în memoria fiecăruia care a văzut-o.

Pe lângă mănăstirile amintite mai sus, mai este lângă satul Jabca, o altă mănăstire cu același nume. Aceasta este o adevărată mănăstire cu statutul ei mănăstiresc.

Interesantă este jumătatea ei, veche, așezată deosebit de cea nouă. Peșterile au un aspect original și special. Vopsite cu var în alb, ele contrastează cu negrul întunecat al stâncilor și de departe par că clipeșc în negura zidurilor de piatră.

Peșterile ca și locurile în care ele sunt făcute au farmec deosebit pentru călători, care odată ce le-a văzut nu se



Mănăstirea Jabca, biserica și slujbele, școala, clopotnița și porta de intrare

Această mănăstire are un aspect mai civilizat. Te poți chiar urca până la ea mai ușor, are o potecuță apărută de un gard.

Și aci natura e încântătoare, iar panorama împrejurimilor încântă privirile cu frumusețea ei: îndepărtarea largă face ca râul să se piardă în tonuri fine, Nistrul lucește, iar dealurile se pierd în infinit, acolo unde stau nevăzuți de aci falnici Carpați.

La două kilometri de Ladova, pe cealaltă parte a Nistrului se găsește satul Naslavce, lângă care sunt de asemenea peșteri; acestea însă sunt lăsate în părăsire. Principala peșteră a fost cândva mănăstire, și e reprezentată printr-o grotă enormă, susținută de doi stâlpi de piatră, de unde privirea pe Nistru e admirabilă și ră-

poate să nu vie încă odată să le revadă. Severitatea primitivă aproape haotică și simplitatea se unesc și se atrag.

Și fără să vie văzându-le te duci cu mintea la timpurile trecute, când apele Nistrului au spălat lagărele triburilor sălbatice care se băteau între ele, iar oamenii pacinici și primii creștini care se temeau de năvălirile străinilor, căuțau în aceste peșteri liniștea și se rugau pentru pacea lumii întregi.

Dr. I. Duscian

„UNIVERSUL LITERAR“

PREMIILE FILATELICE

Pe luna Aprilie 1925

CUPON No. 2

## Invocarea lui Apolon

după H. Sienkiewicz

*Primește-mă la sânul tău, iubită!  
Cu glorie te voi încunună,  
Voi înălța în lumea prea slăvită  
Și chipul tău și sărutarea ta.  
Departe în sferile înalte  
Te-oi îmbătă cu cântul meu divin  
Punându-te mai sus de celelalte  
Zețe cari mie mi se 'nchin'. —  
Pentru iubirea mea neșărmurită  
Primește-mă la sânul tău, iubită...*

*Din purpura ce 'nbracă răsăritul  
O mantie fi-oi face și din mări  
Fura-voi tot albastrul. — înfinitul.—  
In schimbul unor calde sărutări,  
Să-ți țeș hlamidă aleasă strălucită  
Cu foc de stele, rouă de pe flori,  
Cum nimeni nu mai are-așa comori.  
Primește-mă la sânul tău, iubită...*

*Din vârful 'nalt al muntelui Parnas,  
Din țara'n care vecinic e lumină  
Și muzele cu vocea lor divină  
Mă preaslăvesc la fiecare pas  
M'am coborât acuma pe pământ;  
Sunt zeu, deschide-ți brațele'n avânt  
Și, ascultând atunci de ruga mea,  
Chiar vecinicia toată-mi va părea  
Că dăinuște-o singură clipită  
La sânul tău, frumoasa mea iubită.*

Trad. de Const. A. I. Ghica



## UCIGAȘUL

Când cele din urmă licăriri ale asfintitului, se agățau șovăelnice și pale, de crengile argintii ale ploșivului de pe coastă, Ghiță Năstase trecea ca o umbră de vis prin tăcerea plină de umbre și mister a pădurii bătrâne, din Livezeni. În ochi lui, de o fixitate stranie, plutea o posomorire enigmatică, înfiorată, când și când de sclișiri repezi și înfricoșătoare. Ai fi zis că e un sălbatec din pustii, rălăcit pe meleagurile acestea. Seara prindea în plasa-i cenușie cele din urmă svârco-liri de lumină ale zilei, ce se sbate în agonie. Ghiță tresare la fiece fâlfăire de aripi a pasărilor, ce se pierd mute în nemărginirea nopții. Susurul isvorului din vale, îl înspăimântă, ca niște glasuri cunoscute de dușmani, ce-i pândesc calea. La vederea unei bufurugi enorme, inima i-se strânse ca un melc, iar fața i-se contractă într-o expresie de nedumirire bizară. Se întoarce înapoi cu teamă, și ocoli prin altă parte. Liniștea cădea mută și pustie ca'ntr'un aiurit de vis. Umbre stinghere se desprindeau de prin stuțisuri, însemnând în urma lor dăre diafane de mister.

## Un omagiu de Mecena



Vila Falconieri, lângă Roma pe care primul ministru al Italiei Mussolini a oferit-o în dar lui Gabriel d'Annunzio marele poet și patriot italian.

Ajunse în sfârșit, la Râsăruci. Două drumuri se încrucișeau în acest loc: unul dinspre miază-noapte, care ducea în sat și la curtea boerească; și altul dinspre apus, care străbătea pădurea în lung și se sfârșea în târgul Hulubeștilor.

Ghiță, după ce cercetă cu îngrijorare toată împrejurimea, se pipăi la brâu, unde sclipiră în razele de lună, două plăsele de sîdef; apoi se vâri cu băgare de seamă într'un stejaris.

O mierlă, trezită din somn îl făcu să înlemnească locului; dar își reveni pe dată în fire, și se așeză jos, pe stratul scorjit de frunze moarte. Luna îl privea galeșe și tristă printre ramuri, ca un ochiu elocvent și plin de mustrare.

O boare lină și răcoroasă, îmbibată cu miresmie de sulfină și mintă, adia în atmosfera caldă. Isvorul murmura tainic o rugă liniștită, iar în depărtare la vre-o stână uitată cine știe unde, picurau dulci și aromitoare, mărgărita-rele unei doine străbune. Ghiță tresări

deodată, de un fior neașteptat. Pe'nținsului drumului, înhorbotat cu fel de fel de broderii minunate pe care domnița nopții le izvodia din tortul coroanelor întunecate ale arborilor, se auzia un buruit ușor de trăsură. Pătruns de horii neliniștei, adușmeacă, cu urechea ațintită 'n gol, tăcerea uniformă a singurătății. Nici-un freamăt de frunze, nici-o șoaptă perceptibilă. Sgomotul însă, întrerupt o clipă, se lămură iar; acum se deslușia de-abinelea un huruit lin de trăsură cu cauciucuri.

Ghiță avu un moment de dezechilibrare sufletească; dar săgetat prin creier de gândit neclintit al hotărârii luate, se ridică, binisor, din culcușul improvizat și scoțând dela brâu cuțitul mare cu plăsele de sîdef, se lipi cu trupul de un stejar, gata de atac, la cel mai mic semn. Trăsura se ivi liniștită în cadrul strâns al drumului și în lumina blândă a lunii se putu desluși pe capră, silueta imobilă și înaltă a boerului din Livezeni. Ghiță tremura vargă, cu mâna înțeleștată pe cuțit și

la cel din urmă indemn dat de stăpân cailor, se ivi lângă trăsura, amenințând ne boer cu cutitul. În fierbințele mănii turbate ce-i năpădi tot trupul, abia mai putu roști câte-va vorbe:

— M'ai măcat fript strigoiele.. mai lăsat pe drumuri cu nevasta și copiii.. Acum te voi trimite să-ți iei răsplata cuvenită pe cealaltă lume! Și-i împănă cu sete, de mai multe ori, cutitul în piept; apoi se năpusti zăpăcit în deșul nepătruns al pădurii. Nu mai vedea nimic înaintea ochilor. Un pînjenis lipicios și stăruitor îi împânzise vederea. Ajunse de vale, la izvorul doinitor și plin de pace care-l făcu să se desmeticească din bujmăceala aceia neobișnuită.

Isi spală cutitul de sângele care se închegase în broboane rubinii, se spală de asemenea pe mâini, și prinse apoi a se cumpăni, încotr'o s'o apuce. Și cum sta așa nedumerit, i se năzări că-l trage cine-va dela spate. O teamă instinctivă îl opri par'că să se uite înapoi și, ca să scape de încurcătură, se puse pe fugă înspre sat. Dar „acel cineva” se ținea scaliu de el, ba dela o vreme simți că i s'a urcat în spinare. Se scutură cu spaime în loc, dar zadarnic, că „acel cine-va”, începu, în cele din urmă, să-l strângă de gât. O luă la fugă pe câmpie, până ajunsese acasă. Dete să intre în curte, dar în poartă răsări o umbră bizară, ce ținea în mână un cutit roșu cu care îl amenință să se întoarcă înapoi. Cu ochii tulburi, și măriti peste măsură de groază, Ghiță se întorse înapoi, apucă pe o uliță mai dosnică, dete în frânta și ajunsese la „curtea boerească”. Nu se pomenea nici lipenie de om la această oră târzie din noapte..

Pustiul, tăcerea și singurătatea goală își dau mâna. Numai la un ochiu de fereastră — ca o candelă cernită la căpătâiul unui mormânt, — clipocia o lumină slabă și sfioasă.

Sări zăplazul înălbii de razele lunii, și se îndreptă într'acolo. Umbra, care-l lăsase în pace până atunci, — îl cuprinse acum pe la spate, și-l ridică în dreptul ferestrei luminate, unde i se arătă într-o lumină ciudată, chipul boerului, scaldat într-o hală de sânge. Se înerozi de scârbă, și prinse a se svârcoli în lături: dar umbra nu-l slăbea deloc din brațe.

O babă urâtă, scofălcită și cu o coasă ciudată în mână, îi rânji hidos prin geam.

Cuprins de fiorii morții, începu să lovească cu pumnii în umbra ce-l încheștase așa de bine; dar degeaba că nu era nici un chip de scăpare.

Desperat în cele din urmă, trase cutitul dela brâu, și convins că lovește în umbra ce-l strângea în brațe,

—și-l infipse cu putere drept în inimă, rostogolindu-se la pământ, sub ferestraica luminată, a casei boerului din Livezeni..

Gr. Breazu-Leurdeni



## Faurul de rime

*Nu mă îndur s'arunc în foc aceste  
Sărmane versuri ce vi le trimet,  
Și nici visez vre-o dată, căs poet  
Și urc pe-ale Olimpului creste.*

*Am îndrăznit ca să-le scriu deși regret  
Că multe vor avea sentinți funeste;  
Peri-vor aruncate pe ferestre  
Sau vor muri cum moare-un prost  
sonet.*

*Dar faurul de rime veșnic crede  
Că.. semăndă idei ca 'ntr'o livece  
Pe albul coalelor ce înegrește*

*Doar.. doar va răsări un bob de grâu  
Frumos să strălucească 'ntrun târziu  
Cum lanu 'n toiul verii strălucește!*

S. Hortopan

Abonamentele la Universul Literar, Ziarul Științelor Populare și Veselia fiind cu premii se fac numai pe un an și costă 150 lei fiecare.

## Ciocârtiei...

*Mică pasăre ce cânji,  
Înălțându-te spre soare,  
Tuturora le vestești,  
Iarna, care acuma moare!..*

*Tu vestești și primăvara,  
Cu senin de viorea,  
Și reîntoarcerea la cuiburi,  
A pribegei rândunea!..*

*Cum te 'nalți cântând într'una,  
Cu măiastra-ți armonie,  
Cântă-acum o doină tristă,  
Pentru o inimă pustie!..*

*Cântă cum cântai odată,  
'N lunca verde dela Jiu,  
Ca să pot uita povestea,  
Unor ochi senini căprui!..*

*Cântă mică ciocârtie,  
Cântă-ți doina cu mult foc,  
Ca să pot uita povestea,  
Unei vieți fără noroc!..*

*Cântă!, vreau s'alin durerea,  
Ce de viață greu mă leagă,  
Cântă!, voi pleca în lume,  
Cântă!, doina cea pribeagă!..*

*Că de când sunt dus de-acasă,  
Stăbătând cale spinoasă,  
Viata și povestea mea,  
Să aseamănă cu-a ta!..*

M. Marinescu-Angel..

## Cronica medalistică

de C. A. ORĂȘIANU

### 1856. Medalia Pacea dela Paris



Tratativele de pace cari au urmat după războiul Crimeii, unde Rusia a fost învinsă, au fost urmate la Paris în *Luteția parisiorum*, cum i se spunea Parisului în vechime, sau strâns șefii celor 7 state beligerante.

În acest congres s'au aranjat mare parte din destinele țării noastre.

Cu această ocazie s'a decis ca Tur-

cia să facă parte din concertul european.

S'a hotărât îmbunătășirea soartei creștinilor din Turcia.

Marea Neagră a fost neutralizată. S'a înființat comisia europeană a Dunării, care garantează libertatea navigației pentru toate țările.

Rusia a consimțit ca cele 3 județe



din sudul Basarabiei, ce ni le smulseseră la 1812, să fie realipite Moldovei.

Domnitorii: Barbu Știrbey (Moldova) și Grigore Ghika (Muntenia), au cerut congresului dela Paris, unirea celor două țări sub un principat dintr-o dinastie europeană. Franța a susținut unirea, dar a întâmpinat opoziția Turciei și Austriei. În urmă, Congresul a hotărât ca ambele țări să-și constituie câte un Divan ad-hoc, care să hotărască asupra organizației definitive a principatelor române. Domnul să fie însă pământean, moldovean sau muntean. Congresul n'a stipulat însă, dacă fiecare dintre principate trebuia să-și aleagă domn deosebit. Cum alegerea aceluiaș domn nu era oprită expres de congres, s'a profitat de această imprecizie și la 5 și 24 Ianuarie 1859, ambele adunări au ales domn pe colonelul moldovean Al. Cuza.

Iată dar, cum deciziile congresului dela Paris au fost hotărâtoare pentru întregirea neamului.

Tot acest congres, a desființat protectoratul rusesc, punând principatele române sub garanția colectivă a celor 7 puteri semnatare: Franța, Anglia, Austria, Turcia, Rusia, Sardinia și Prusia, păstrându-se însă suveranitatea Turciei, căreia congresul a fixat să-i plătim anual (1.500.000) piastri Moldova și 2.500.000 Muntenia.

Cu ocazia acestui congres s'au bătut medalii de aur, argint și aramă foarte artistice, în mărime de 57 mm. făcute la G. Loosd și W. Kullrich. Medalia mai poartă o semnătură „Berolini” desigur a patronului atelierului unde a fost frapate.

*Avers.* În mijloc zeita înțelepciunii Minerva, stând pe tron având mâna stângă rezemată de un scut. În fața ei ingerul păcii îi întinde ramura de măslin, simbol de pace.

Pe margine, capetele șefilor de state care au semnat pace în ordinea următoare: În partea de sus față în față Napoleon III imp. și Victoria Reg. Brit. Urmează apoi spre dreapta Victor II R. Sardin., Alexander II imp. Russ., Francisc Jos. imp. Austr., Willh. IV R. Pruss., Abdul Medsch. imp. Turc. Capetele monarhilor sunt despărțite între ele prin niște ingeri simbolici. Unul suflă dintr-o trompetă, anunțând lumii pacea și altul ținând în ambele mâini câte o coroană, semnul de distincție pentru opera pacifică îndeplinită. Întregul avers, după cum se vede, e foarte armonios și sugestiv întocmit.

*Revers.* Pe margine o coroană, formată din două corzi de ederă. În mijloc pe 6 rânduri în latinește PAX-CONCILIATA LUTETIAE PARISIORUM D. XXX MART. A. MDCCCLVI. (Pacea încheiată la Paris, data 30 Martie anul 1856). Dedesubt cu litere

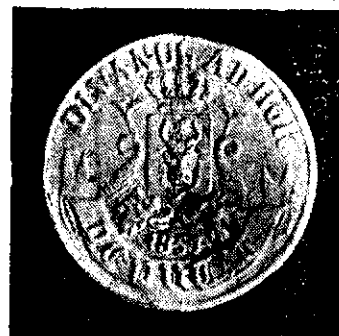
măruntele G. LOOSD W. KULLRICH F. (cei cari au garavat medalia. Pe marginea de jos a cercului exterior tot cu literă mică BEROLINI 1857.

### 1857. Agrafa Divanului ad-hoc al Moldovei

În urma hotărârii congresului de pace dela Paris în anul 1858 la 7 Octombrie, s'a deschis la Iași Divanul ad-hoc al Moldovei. Cu această ocazie caimacanul Nicolae Vogoridi, dovedit a fi luptat contra unirii principatelor a comandat la Lipsca agrafe de prins pe pieptul membrilor Divanului în mărime de 36 mm. de argint aurit. Agrafa are o singură față.

*Avers.* Într'un blazon un cap de zimbbru cu steaua între coarne așezat

deasupra a doi delfini. Deasupra blazonului o coroană domnească. În partea de sus legenda — în litere romane



DIVANUL AD HOC, Sub cei doi delfini milesium 1857 și dedesubt pe o panglică, cu litere gotice, DEPUTAT.

### 1857. Medalia Universității din București



Actualul palat al Universității și Senatului a fost clădit sub domnia lui Al. D. Ghica cu care ocazie sau bătut medalii de argint și aramă de 51 m.m.

*Avers.* Fațada palatului universității. Imediat deasupra pe 2 rânduri TRIUMFUL SCIINTELOR. Pe margine sus legenda: ACADEMIA ROMINA IN BUKURESTI; jos MDCC-

CLVII.

*Revers.* La mijloc o ghirlandă de stejar care se închide în partea de sus cu armele țării, vulturul pe două tevi de tun înconjurat de steaguri. În mijloc pe 4 rânduri SPRE — DESVOLTAREA — SPIRETELOR — TINE RIMI. Pe margine legenda: IN MEMORIA FONDATORILOR — SA PUS TEMELIA LA 10 OCTOMBRIE.

### 1858. Medalia al II spital al Sf. Pantelimon



Domnitorul Al. D. Ghica, repărând actualul spital Colentina, care a fost clădit la 1750, tot de familia sa, a bătut medalii de argint și aramă de 46 m.m.

*Avers.* Blazonul familiei Ghica. Pe

margine legenda: PRINTULUI ALEKSANDRU D. GHICA SEFULU FAMILII KTITORILOR ACESTOR ASE M-inte.

*Revers.* În partea de sus Ochiul lui Dumnezeu cu reze. Dedesubt pe 7

**O soluție****O lecție de istorie**

— Mult am să mai fac eu câte cinci kilometri pe zi până aci ca să-mi acțiți nota asta?  
 — Nu dragă, de mătne mă mult lângă d-ta...

— Papa dragă, de ce regii francezi se urcau pe tron la 14 ani, dar nu se puteau însura de cât la 20?  
 — Pentru că e mai greu să îți o femeie de cât să conduci un regat...

rânduri legenda: ALŪ: II-LEA —  
 STABILIMENTU DE SPITAL —  
 ALŪ: SF: PANTELIMON — ZIDU,  
 TŪ IN ANULU — 1858 -- SUB GU-  
 VERNULU — I. S.

Rugăm cititorii cari cunosc vre-  
 medalie și nu e descrisă la rândul ei  
 în această cronică, să ne-o comunice.  
 Astfel cu ajutorul tuturor vom pu-  
 tea stabili exact tezaurul nostru me-  
 dalistic.

**Citiți ziarul**

**Științelor și Călătoriilor**

Care apar în fiecare Marti

**Universul Literar**

**Cuponul Nr. 18**

Strângeți complet aceste  
 cupoane și veți lua parte  
 la premiile „Universului“  
 printre cari și **3 CASE.**  
 Tragerea în primăvară

**Din curiozitățile vremilor trecute****Cum se făcea o excomunicare  
 în anul 1350**

Excomunicatului i se citea sentința  
 la lumina făclilor cu un ceremonial  
 cât mai funebru; asistenți răsturnau  
 apoi făclile și le stingeau călcându-le  
 în picioare, simbolul vieții spirituale  
 care se stinsese în sufletul vinovatu-  
 lui.

Excomunicarea avea urmări groza-  
 ve: cel afurisit nu putea nici să mă-  
 nânce nici să bea la un loc cu ceilalți  
 creștini; tot ce atingea era trecut prin  
 foc; la apropierea sa, biserica se im-  
 brăca în dolu, cântecele conteneau,  
 orga amuțea și clopotele erau nemiș-  
 cate, adesea i se puneau la ușe un co-  
 șciug.

Dacă excomunicatul era un principe,  
 supușii săi erau deslegați de jură-  
 mântul de supunere către dânsul; ce-  
 remoniile cultului erau suspendate;  
 în tot ținutul, nu se mai administrau  
 împărțășanii și nu se mai făceau  
 nici un fel de împăcăciuni.

**O victimă a etichetei**

La curtea Spaniei eticheta și ceremo-  
 nialul erau împinse atât de departe  
 încât Filip III a murit asfixiat de un  
 vas cu mangal aprins pe care un ofiter  
 din jurul său nu l'a îndepărtat, acest  
 lucru ne intrând în atribuțiile ce i e-  
 rau îngăduite.

**Crème Simon**

